

TOLSTOY & GANDHI
MEKTUPLAŞMALARI

VakıfBank Kültür Yayınları: 0008
Kesişimler: 001

TOLSTOY & GANDHI
MEKTUPLAŞMALARI

Özgün adı
Mahatma Gandhi and
Leo Tolstoy Letters
Türkçesi
Fahrettin Biçici

Genel Yayın Yönetmeni
A. Tarık Çelenk

Tasarım ve Yayın Kimliği
Bülent Erkmen

Tasarım Uygulama ve Yayın
Standartları
Barış Akkurt, BEK

Kapak Görseli
Bülent Erkmen, Serdar Tanyeli

Yayın Danışmanı
Dr. Hasan Aksakal

Kitap Editörü
Erdem İlgi Akter

Sayfa Uygulama
Gelengül Erkara

Son Okuma
Arzu Akgün

Tasarım Danışmanlığı
BEK

VakıfBank Kültür Yayınları
Saray Mahallesi
Dr. Adnan Büyükdenez Caddesi
No:7/A1 – Kat 13,
Ümraniye 34768 İstanbul
Telefon: 0 216 724 2614
www.vbky.com.tr – info@vbky.com.tr

Üretim ve Satış Müdürü
Hüseyin Esen

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş.,
2018

© University of Toronto Press: James
D. Hunt, “Gandhi, Tolstoy, and
Tolstoyans,” (pp. 260-277) from *The*
Pacifist Impulse in Historical Perspective,
edited by Harvey L. Dyck, 1996.

ISBN 978-605-7947-17-8

Kitabın Türkçe yayın hakları VakıfBank
Kültür Yayınları'na aittir. Tanıtım
amacıyla, kaynak göstermek şartıyla
yapılacak sınırlı alıntılar dışında,
yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir elektronik veya mekanik araçla
çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve
mali hakları saklıdır.

Baskı
Ofset Yapımevi
Şair Sokak No: 4, Çağlayan Mahallesi,
34410 Kağıthane, İstanbul
Telefon: 0 212 295 86 01
Sertifika No: 12326

1. Baskı: Kasım 2018

TOLSTOY & GANDHI MEKTUPLAŞMALARI

TÜRKÇESİ
FAHRETTİN BİÇİCİ

LEV NİKOLAYEVİÇ TOLSTOY (1828-1910)

Rus edebiyatının abidevi şahsiyetlerinden Tolstoy, *Savaş ve Barış*, *Anna Karenina*, *Diriliş* ve *İvan İlyiç'in Ölümü* gibi büyük dünya klasiklerinin yazarıdır. Özgürlük, yaşam, direniş, inanç gibi konularda “insan”ı merkeze alarak yazdığı eser ve yazılarla tüm dünyada felsefi ve ahlaki açıdan büyük etki yaratmıştır. Hindistan’ın İngiliz kolonyal yönetiminden kurtulması için sevgi ve inancın ne olduğunu irdeleyerek şiddetsizliği savunduğu 1908 tarihli Bir Hintliye Mektuplar yazısı, özgürlük mücadelesinin erken dönemlerindeki Gandhi’nin ilgisini çekmiş ve bu ilgi, Tolstoy ve Gandhi arasındaki tarihi yazışmalarla sonuçlanmıştır.

MAHATMA GANDHI (1869-1948)

Kolonyal yönetim karşıtı Hindistan Bağımsızlık Hareketinin ruhani ve siyasi lideridir. İngiltere’de aldığı hukuk eğitimi ve kısa profesyonel yaşamında karşılaştığı adaletsizlikler, onu bizzat Hindistan halkının yanında mücadele vermeye yöneltmiş; satyanghara adını verdiği savaş ve şiddet karşıtlığı gibi bileşenlerden oluşan “pasif direniş” ilkesi altında, geniş kitleleri örgütlemiştir. Tolstoy’un eserlerinden ve şahsiyetinden çok etkilenmiş olan Gandhi’nin bu mücadelesi, 1947’de İngiltere’nin Hindistan’dan çekilmesiyle sonuçlanmıştır.

FAHRETTİN BİÇİCİ

Mehmet Fahrettin Biçici. Boğaziçi Üniversitesi Felsefe bölümünde okudu. 2012 yılından beri muhtelif mecralarda çeviri, redaksiyon ve editörlük yapmaktadır.

İÇİNDEKİLER

James D. Hunt:
“Gandhi, Tolstoy ve Tolstoycular”
007

Mektuplar
036

Tolstoy: “Bir Hindu’ya Mektup”
053

Gandhi: Tolstoy Çiftliği
078

Leo Tolstoy’un Vefat İlanı
096

GANDHI, TOLSTOY VE TOLSTOYÇULAR

JAMES D. HUNT

1910 yılında Mohandas K. Gandhi, ırkçı mevzuata karşı mücadelesini yükseltmek için, Johannesburg'un dışında Tolstoy Çiftliği isimli kırsal bir topluluk yarattı. Çiftliğin ismi ünlü bir yazara yapılan sıradan bir saygı duruşu değildi yalnızca, Gandhi'nin yaşamındaki güçlü bir kişiliğin ikrarıydı. Yalnızca kötülüğe karşı direnmemenin değil, kişisel etik ve toplumsal reforma dair çok sayıda girişimin de savunucusu olan Tolstoy, modern sanayi toplumlarında görülen eğilimlerden rahatsızlık duyanlar arasında önde gelen, peygambervari bir sestti.

Gandhi'nin Tolstoy'la olan ilişkisi pek çok defa, en açık biçimde de Dr. Peter Brock¹ tarafından incelenmiştir, fakat onun bazı hayranlarıyla olan ilişkisi incelenmeye muhtaçtır. Bu makalede öncelikle, Gandhi'nin Tolstoy hakkında ne kadar bilgi sahibi olduğuna bakılacak, ardından da Gandhi'nin Tolstoycu değerlere dair bilgisini genişleten ve zenginleştiren kişilere, örgütlenmelere ve kitaplara geçilecek.

1. En güvenilir kaynaklar şunlardır: "The Artist Turned Prophet: Leo Tolstoj After 1880," *American Contributions to the Sixth International Congress of Slavists*, C.2, 61-85 (The Hague, 1968) ve Peter Brock, *Pacifism in Europe to 1914* (Princeton, 1972), ve son kitabı *Freedom from War: Nonsectarian Pacifism, 1814-1914* (Toronto, 1991).

1880'lere gelindiğinde, Tolstoy'un ahlaki mükemmeliyetçiliğe dair yeni öğretileri, yalnızca Rusya'da değil dünya çapında da bilinir hale gelmişti. O zamanlar Gandhi henüz bir delikanlıydı – 1889'da yirmisini bitirecekti. Tolstoy'a yaptığı ilk göndermelerden kendisine dair malumatının vejetaryen literatüründen² geldiğini gösteriyor. Gandhi, 1893'te *Tanrı'nın Egemenliği İçinizdedir*'i okuyana dek onda derin bir tesir bırakmamıştı. Bu kitap özgür düşüncesi, içten ahlakı ve doğru sözlülüğüyle onu etkiledi.³

Bu kitabın en büyük izleği; Hıristiyanların “kötülüğe karşı şiddetle direnmemeye yasası”nı, özellikle savaş ve yasal devlet şiddeti konuları söz konusu olduğunda tanımadaki başarısızlıkları ve savaş ve adaletsizliği İsa Mesih adıyla meşrulaştırmalarıydı. Tolstoy kitabın sonunda, kendi içine bakıp hâkikati görme konusunda kişisel bir karar verme çağrısında bulunur: “Yapman gereken kendini yalandan kurtarmaktır, durumun kaçınılmaz surette kendiliğinden değişecektir. İnsanın özgür olmaktan nasibini aldığı ve üzerinde tam kontrol sahibi olduğu tek bir şey vardır yaşamda, bunun dışında her şey onun kudreti dışındadır. Bu yegâne şey hâkikati görmek ve dile getirmektir.”⁴ Gandhi kitap

2. Mohandas K. Gandhi, “Guide to London” *The Collected Works of Mahatma Gandhi* içinde (bundan böyle CWMG olarak anılacak) (Delhi, 1958-1984), C. 1,89, ve Gandhi, *An Autobiography* (London, 1949), 65.

3. *Autobiography*, 114. (Tolstoy'un kitabı için bkz. *Tanrı'nın Egemenliği İçinizdedir*, çev. Dominik Pamir, Kaos Yayınları, 2009 -ed.n)

4. Leo Tolstoy, *The Kingdom of God and Peace Essays* (London, 1936), 442.

hakkında sonrasında şöyle yazar: “Onu okumak şüphecilliğime deva oldu ve beni *ahinsa*’nın* katı bir inanana yaptı.”⁵

Gandhi’nin yazılarında Tolstoy’a yapılan bir sonraki göndermeye on sene sonra rastlıyoruz. Tolstoy’dan 1904’te bir gazete ve matbaa etrafında örgütlenen Phoenix yerleşiminin kuruluşuna yön veren ahlaki rehberlerden biri olarak bahsediyor. Haftalık *Indian Opinion*’da her yıl yapılan birkaç referans da, Tolstoy’un onun zihnindeki yerini sürdürdüğünün bir göstergesi. Pek çok ziyaretçi, Gandhi’nin hukuk ofisinde Tolstoy’un bir fotoğrafını sakladığını gözlemlemiştir. Destekçileri olan Hintli tüccarlar için 1905 yılında Tolstoy’un, onun olgunluk dönemi felsefesinde pek çok benzer fikrin de habercisi olacak, fikirlerini basitleştirerek sunmuştu:

1. İnsan bu dünyada servet biriktirmemelidir;
2. Bir kişi bize ne kadar kötülük yaparsa yapsın, ona her zaman iyilikle mukabele etmeliyiz. Bu, Tanrı’nın emri ve yasasıdır;
3. Hiç kimse kavganın parçası olmamalıdır;
4. Siyasal gücü elinde bulundurmak, yeryüzündeki pek çok musibete neden olduğu için günahtır;
5. İnsanın dünyaya gelme sebebi, Yaratıcı’ya olan vazifesini yerine getirmektir; bu sebeple haklarından çok vazifeleriyle ilgilenmelidir;

* *ahinsa* (अहिंसा): Hint dinlerinde en temel erdemlerden biri olarak kabul gören, “zarar vermeme”, “şefkat” anlamlarına gelen öğreti. –çn.

5. Tolstoy’un 10 Eylül 1928’de kutlanan doğum günündeki konuşma, CWMG, C. 37, 260.

6. İnsanın gerçek uğraşı tarımdır. Bu yüzden, büyük şehirler kurmak, birkaç kişi çoğunluğun çaresizliğini ve yoksulluğunu sömürerek zenginlik içinde yüzün diye, yüz binlerce insanı fabrikalardaki makinelerin başına dikmek, kutsal yasaya aykırıdır.⁶

Ekim 1909'da Gandhi Londra'dayken Tolstoy'a ilk defa yazar; ama felsefe tartışmak için değil, Tolstoy'un Hintli bir devrimciye yazdığı, Hindistan'ın özgürleşmesi için tek yolun şiddeti reddetmek ve sevginin yasasına boyun eğmek olduğunu nasihat eden bir mektubu tercüme etme ve yayımlama konusunda iznini istemek için. Gandhi, *Bir Hindu'ya Mektup* başlığıyla 20.000 nüsha bastırır. Güney Afrika'ya geri döndüğü seyahatte en Tolstoycu eserlerinden biri olan *Hind Swaraj, or Indian Home Rule*'u⁷ yazar. Tolstoy'un Kasım 1910'daki ölümüne dek sürecek bir kısım mektuplaşmanın ilkidir bu. Gandhi aynı yıl, ikinci kır inzivası olan Tolstoy Çiftliği'ni kurar ve bu iş için bilfiil Tolstoy'un desteğinin peşinde koşar. Biyografisinin ve *Hind Swaraj*'ın nüshalarını ona gönderir ve karşılığında şu mülahazayı alır: "Faaliyetiniz şu an dünyadaki işler arasındaki en temel, en önemli iştir."⁸

6. *Indian Opinion*, 2 Eylül 1905 (Güceratça), CWMG, C. 5, 56-7.

7. Bu vakayı şu kitaplarımda inceledim: *Gandhi in London* (ew Delhi, 197), 152-5 ve "Gandhi, Thoreau, and Adin Ballou," *Journal of the Liberal Ministry* 9/3 (Sonbahar 1969), 32-52.

8. Tolstoy'un Gandhi'ye yazdığı 7 Eylül 1908 tarihli mektup, çev. Vladimir Chertkov, alıntılan Isabella Fyvie Mayo, *The Open Road* (Londra, Mart 1911), 197. Oldukça farklı olan diğer çeviriler, R.F. Christian, *Tolstoy's Letters* (New York, 1978), C. 2, 706;

Tolstoy'a olan hayranlığına ve onun şiddet karşıtlığının en büyük destekçisi olduğunu defalarca belirtmesine rağmen, aralarında kayda değer farklılıklar bulunmaktaydı. Peter Brock bunları şöyle ifade ediyor: "Gandhi, Tolstoy'dan hem devlet ve ulusa dair daha olumlayıcı olan tavrıyla... hem de kötülüğe karşı faal olarak direnilmesi gerektiğine dair inancıyla ayrılıyordu."⁹

Tolstoy mutlak olarak direnmemeyi vaz ediyordu. Cebre dayalı bütün eylemlerin İsa tarafından yasaklandığına ve bunun savaşıla kalmayıp hükümetin bütün eylemlerini kapsadığına inanıyordu. Dinin temelinde Sevgi Yasasının, devletin temelindeyse şiddetin olduğuna, bunların birbirleriyle bağdaşmadığına inanmaktaydı. Tolstoy, bunun yanında, devletin altını oyup hakiki dine geri dönmeyi sağlayacak gücün, bireyin işbirliği yapmayı reddiyle mümkün olacağına inanmaktaydı. Böylesi bir bireysel eylem, yeni yaşamı hayata geçiren ve öğretiyi yayan direniş karşıtlarından oluşan, küçük, gönüllü toplulukların teşekkülünü beraberinde getirebilirdi.

Gandhi ise şiddetsiz direnişi vazetmekteydi. Şiddet karşıtlığına verdiği etik öncelikte Tolstoy'la uyum içindeyken, kötülükleri ortadan kaldırmak ve daha iyi bir toplum kurmak için iradi eylem içinde olmaya inanıyordu. Tols-

A. Maude, Tolstoy, *Recollection and Essays* (London, 1937), 438 ve Pauline Padlushak, CWMG'da, C. 10, 513. Bu mektuplaşma için yapılan bir tartışma için bkz. Kenneth Rivett, "Gandhi, Tolstoy, and Coercion" *South Asia* (Australia), 54 n.s. (Dec. 1988), 29-56, özellikle 33 vd.

9. Brock, *Pacifism in Europe*, 468. Cf. Edgerton, "Artist Turned Prophet" 3.

toy'un aksine, şiddetsiz eylemi yalnızca devlet şiddetine iştirak etmeyi reddetmek olarak görmüyor, devleti politikalarını değiştirmeye yöneltmenin bir yolu olarak görüyordu. Devletin yerine mükemmeliyetçi bir toplum koyma derdinde olmayıp, onu toplumsal reformun şiddet karşıtı araçlarının tesiriyle dönüştürmeye çalıştığı için, Gandhi'nin güzergâhı daha siyasaldı. Dolayısıyla Gandhici şiddetsizlik, bir direniş karşıtlığı değil, şiddetsiz bir direniş ya da şiddetsiz bir dönüşümdü. Gandhici bir topluluk, daha iyi bir yaşam biçiminin timsali olmakla kalmayıp, hükümetin yöntemlerini değiştirmeye niyetli eylemlerin merkezi haline gelecekti.¹⁰

Tolstoy'da şiddetsizlik öğretisinden daha fazlası vardı. Yeniden Brock'u alıntılama gerekirse, Tolstoycu saik, "uzlaşmaz şiddet karşıtlığıyla, amansız toplumsal eleştiriyi bir araya getirmekteydi."¹¹ Gandhi bir keresinde Tolstoy'a üç tane borcu olduğunu kabul etmişti: Birincisi vazettiği şeyi ifa etmesi, hakikat timsali olmasıydı. İkincisi, şiddet karşıtlığının çağımızdaki en büyük havarisi olmasıydı; üçüncüsüyse, "ekmek-emek" öğretisi, yani "herkesin ekmek için bedeniyle emek vermek zorunda olduğu"¹² öğretisiydi. Gandhi ekmek-emekten bahsederek, toplumun bütün sömürge yapılarını işaret etmekte ve daha eşitlikçi bir toplumsal düzenin ahlaki buyruklarının altını çizmekteydi. Sekreteri olup biyografisini yazan Pyarelal şöyle hatırlatıyor, "Tolstoy Gan-

10. Rivett'in izinde.

11. Peter Brock, *The Roots of War Resistance: Pacifism from the Early Church to Tolstoy* (Nyack, 19~h), 75.

12. CWMG, vol. 37,260.

dhi'nin, sevgi yasasının özellikle de ekonomik sahadaki toplumsal içerimlerini anlamasını sağladı... Tolstoy'dan önce hiç kimse, yoksulların sefaletinin sebebinin, zenginlerin aylaklığı olduğunu ve yoksullara gerçekten yardım edip, 'çağımızın köleliği'ne bir son vermek için imtiyazlı sınıfın, dayanaklarından sıyrılıp kendi emekleriyle yaşamayı öğrenmeleri gerektiğini bu açıklıkta sezmemiş ve ortaya koymamıştı.”¹³

Gandhi, Tolstoy'un önemli romanlarını okumadı, ama bazı kısa hikâyelerinden haberdardı ve Tolstoy'un din ve etik reform üzerine yazdığı geç dönem yazılarını okumuştı. *Hind Swaraj*'ın ek bölümünde şunlara referans verir: *The Kingdom of God...*, *What is Art?*, *The Slavery of Our Times*, *The First Step*, *How Shall We Escape* ve *Letter to a Hindu*. Gazetesi bir seferinde *Savaş ve Barış*, *Anna Karenina*, *Hacı Murat* ve *Diğer Hikâyeler*, *Tales and Parables* ve *A Letter to a Hindu*'nun kopyalarını satmıştı.¹⁴ Gandhi'nin okudukları arasında şunlar da yer alıyordu: *The Gospels in Brief*, *The Four Gospels Harmonized and Translated*, *What to Do?*, *On Life*, *My Confession*, *Thoughts on God*, *The Relations of the Sexes* ve *Christianity and Patriotism*. Okuduğu hikâyeler arasındaysa şunlar vardı: 'God Sees the Truth, but Waits,' 'Ivan the Fool,' ve 'The Death of Ivan Ilyich.' Bunların yanında Ayler Maude'nin *Life of Tolstoy* ve Ernest Crosby'nin *Tolstoy as a Schoolmaster* kitaplarını okudu. *Letter to a Hindu*, 'God Sees the Truth' ve 'Ivan the Fool'u gazetesi için Güceratçaya

13. Pyarelal, *Mahatma Gandhi 1: The Early Phase* (Ahmedabad, 1965), 707.

14. Books for Sale, *Indian Opinion*, 10 Haziran 1914.

çevirdi. Açık ki Gandhi'nin, Tolstoy'un dini ve itiraf yazılarına dair bilgisi çoktu, onun didaktik hikâyelerine aşinaydı ve Tolstoy'un eserleri üzerine yazılmış ikincil literatürün de bir kısmını okumuştı.

TOLSTOYCUJAR

Gandhi, Tolstoy okumalarının ve onunla yaptığı doğrudan yazışmaların yanı sıra, Tolstoy'un fikirlerine ve eserlerine büyük değer verildiği bir ortama girmişti. Evinde, destekçileri arasında ve etrafında Tolstoycular vardı. Gandhi'nin Güney Afrika'daki en yakın iki Avrupalı arkadaşı, Tolstoy hayranıydılar. Gazeteci Henry Polak, Gandhi'yle vejetaryenlik vasıtasıyla tanışıp sohbet ettiği sırada, Tolstoy'a duyduğu hayranlıktan bahsetmişti. Gandhi de ona "Ofisimin bir rafı onun kitaplarıyla dolu. Gelip bir bak" demişti.¹⁵ Gandhi'nin 1908'den 1912'ye kadar birlikte yaşadığı mimar Herman Kallenbach, sonradan fikirlerini değiştirmişse de, bir vejetaryen ve Tolstoycuydu. Bu, Tolstoy Çiftliği'nin sahibi olan Kallenbach'tı.

William B. Edgerton 1968'de "Dünya çapında bir hareket olarak Tolstoyculuğun tarihi hâlâ yazılmamıştır" diyordu¹⁶ ve bu durum bugün de geçerliliğini korumaktadır. Tolstoy'un Rusya'daki talebelerinin bazıları, genellikle

15. Henry S.L. Polak, "Some South African Reminiscences," Chandrashanker Shukla (ed.), *Incidents of Gandhiji's Life* (Bombay, 1949), 231.

16. Şu kitapta alıntılандığı şekliyle Brock, *Pacifism in Europe*, 539.

7 Eylül 1910

“KOTCHETY”

M. K. Gandhi'ye

Johannesburg,

Transvaal, Güney Afrika

Indian Opinion derginiz elime geçti ve dergide direnme karşıtlığı üzerine yazılan bütün yazılardan haberdar olmak sevindirici. Makaleleri okurken içimde uyanan düşünceleri sizinle paylaşmak dileğindeyim.

Daha çok yaşadıkça –ve özellikle de ölüme daha çok yaklaştıkça– benliğimi kuvvetle harekete geçiren ve büyük öneme sahip olduğunu düşündüğüm hislerimi başkalarına anlatmaya meyilli oluyorum. Direnme karşıtlığı denilen şey aslında, hatalı yorumlarca bozulmamış sevginin terbiyesinden başka bir şey değildir. Sevgi, öteki ruhlarla birlik ve dayanışma içinde olma iştiağıdır ve bu iştiağı da, necip amellerin membaini her daim serbest bırakır. Bu sevgi, insan yaşamının, herkesin kendi ruhunun derinliklerinde hissettiği yüce ve eşsiz yasadır. Onun en açık tezahürünü bebeklerin ruhunda buluruz. Dünyanın sahte öğretileri tarafından körleştirilmediği sürece, her insan bu sevgiyi hissederek.

Sevginin yasası bütün felsefelerce –Hint, Çin, İbrani, Yunan ve Roma– bildirilmiştir. Bunun, en açık biçimde, bu yasanın içinde hem yasanın hem de peygamberlerin olduğunu söyleyen İsa Mesih tarafından ifade edildiği düşünce-

sindeyim. Yasanın maruz kalacağı bozulmayı öngörerek ve salt dünyevi menfaatlerine göre yaşayan insanlar için böyle bir bozulmanın doğal olduğunu doğrudan işaret ederek bundan daha fazlasını yapmıştır. Tehlike tam olarak, bu menfaatlerin şiddet vasıtasıyla korunmasına izin verilmesinde, yani onun ifade ettiği şekliyle, tokada tokatla karşılık vermekte, bizden alınan şeyleri kuvvet yoluyla almaktadır. Akli başında tüm insanların bileceği üzere, İsa Mesih de, şiddeti işe koşmanın yaşamın temel yasası olan sevgiyle bağdaşmayacağını biliyordu. Şiddet bir kez kabul gördüğünde –yalnızca bir defa bile olsa– sevginin yasasının boşa düşeceğinin farkındaydı. Yani, sevginin yasasının varlığı sona erecekti. Zahirde son derece şaşıaalı olan bütün bir Hıristiyan medeniyeti, bu yanlış anlamının ve bazen bilinçlice olsa da çoğu zaman bilinçsizce düşülen bu çirkin ve garip çelişkinin üstünde yeşermiştir.

Gerçekte, direniş sevginin safında kabul gördüğünde sevgi ortadan kaybolur, varoluşun yasası olarak yaşamını sürdüremez ve eğer sevginin yasası var olamazsa, geriye kalacak olan şiddetin yasasından, kudretli olanın hukukundan başkası değildir. Hıristiyan toplumu da on dokuz asırdır bu şekilde yaşamıştır. Bütün bu zaman boyunca insanların, toplumun örgütlenişinde yalnızca şiddeti takip etmiş oldukları açıktır. Hıristiyan olan milletlerin ideallerini diğerlerinden ayıran şey şudur: Sevginin yasası Hıristiyanlıkta, başka hiçbir dinî öğretilerde ifade edilmediği kadar açık ve seçik bir biçimde ifade edilmektedir. Hıristiyan dünyası bu yasayı kati şekilde kabul etmekle birlikte, bir yandan da

şiddetin işe koşulmasına izin vermekte ve bütün bir hayatını bu şiddet üzerine inşa etmektedir. Dolayısıyla Hristiyan milletlerin yaşamı, uğraşları ve yaşamlarının temeli arasındaki mutlak bir çelişkiden; yaşamın yasası olarak kabul gören sevgiyle yaşamın farklı daireleri için –Hükümetler, Mahkemeler, Ordu gibi tanınan ve methedilen– kaçınılmaz görülen şiddet arasındaki bir çelişkiden ibarettir. Bu çelişki Hristiyan dünyasının içsel inkişafında gelişmiştir ve yakın zamanda şiddetli bir krize tutulmuştur.

Sorun halihazırda kendini açıkça şu şekilde ortaya koymaktadır: Ya dini veya ahlaki hiçbir terbiyeyi kabul etmediğimizi ve yaşamın örgütlenişinde yalnızca kuvvetin yasasını rehber edindiğimizi kabul edeceğiz ya da zorla, hukuki ve askeri kurumlar vasıtasıyla topladığımız bütün vergileri ve hepsinin ötesinde orduyu ilga edeceğiz.

Bu bahar Moskova’da, kız ortaokul öğrencilerine yapılan dini bir imtihanda, İlmihal Profesörü ve Piskopos birlikte genç kızlara On Emir ve özellikle de altıncısı olan “Öldürmeyeceksin” emri üzerine sorular sordu. İmtihan eden iyi bir cevapla karşılaşınca Piskopos genellikle diğer soruya geçerci: Öldürmek kutsal yasa tarafından bütün durumlarda mı yasaklanmıştır? Hocalarının yanlış yola saptırdığı zavallı genç kızların da şöyle karşılık vermesi bekleniyordu: Hayır, her zaman değil; savaş durumunda ve suçluların idamı için öldürmeye müsaade edilebilir. Fakat bu aynı soruyla –“Öldürmek her zaman suç mudur?”la– karşılaşan (kendi gözleriyle şahit olan birinin bana aktardığı bu olay uydurma değil, gerçektir) bu talihsiz kızlardan biri, müte-

hassis olmuş, kızarmış ve kararlıkla şöyle demiştir: “Evet her zaman.” Piskoposun yönelttiği alışlagelmiş bütün so-
rulara metanetli bir inançla cevap vermiş: Öldürmek, hem
Eski Ahit’te yasaklanmıştır hem de sadece öldürmeyi değil,
komşularımıza karşı da her türden fenalığı yasaklayan İsa
Mesih tarafından. Bütün hitabet yeteneğine ve sunturlu
ihtişamına rağmen Piskopos geri çekilmek zorunda kalmış,
genç kız galip gelmiştir.

Evet, dergilerimizde havacılıktaki gelişmeler ya da
başka keşifler, karmaşık diplomatik ilişkiler, farklı kulüpler,
ittifaklar ve sözde sanatsal yaratımlar hakkında konuşup,
genç kızın tasdik ettiği şeyi sessizlikle geçiştirebiliriz. Fakat
böyle bir durumda sessizlik beyhudedir, çünkü Hristiyan
dünyasında yer alan her kişi, az çok bu kızın hissettiği gibi
hissetmektedir. Komünizm, Anarşizm, Kurtuluş Ordusu,
artan suç oranı, işsizlik, zenginlerin sınırsız artan lüksleri,
yoksulların korkunç sefaleti, intihar sayılarındaki müthiş
artış – bütün bunlar, orada bulunması gereken ve çözüle-
meyen çelişkilerin alametidir ve çözülmesinin tek yolu da
Sevgi Yasasının kabulü ve her türden şiddetin reddidir. Bu
sebeple, bizim dünyamızın merkezinden pek uzakta olan
Transvaal’da yaptığınız şey, dünyanın artık paylaşması ve
bizim de –yalnızca Hristiyanlar değil, bütün dünya halk-
ları olarak– iştirak etmemiz gereken en itibarlı fiili delili
sunması hasebiyle, bizim için asli ve muazzam bir önemi
haizdir.

Rusya’da da bizimle beraber, askere gitmeyi reddet-
me biçiminde hızla gelişen benzer bir hareketin yıldan yıla

büyüdüğünü bilmenin sizi sevindireceğini zannediyorum. Direnme karşıtlığı iştirakçilerinizin ve Rusya’da askerliği reddedenlerin sayısı her ne kadar az olsa da, yüreklilikle şöyle diyebileceklerdir: “Tanrı bizimledir” ve “Tanrı ademden kuvvetlidir.”

Hıristiyan milletlerdeki bozulmuş biçimiyle de olsa, Hıristiyanlıktaki günah çıkarma ile orduların zaruretinin ve gitgide daha büyük ölçüde insan öldürmeye hazırlık yapılmasının tasdik edilmesi arasında o kadar aleni ve iğrenç bir tezat vardır ki, er ya da geç, muhtemelen pek yakında, bu tezat kendini olanca çıplaklığıyla gösterecek ve bizi, ya Hıristiyan dininden feragat edip devlet iktidarını sürdürmeye ya da ordudan ve devletin desteklediği, onun iktidarını ayakta tutmak için az çok elzem olan bütün şiddet biçimlerinden feragat etmeye götürecektir. Bütün devletler gibi Rus hükümeti de bu çelişkinin farkındadır ve bu hükümetlerin doğalarındaki muhafazakârlık ruhu sebebiyle bu muhalefete, Rusya’da ve sizin derginizdeki makalelerde olduğu gibi, diğer her türden hükümet aleyhtarı eyleme olduğundan daha çok eziyet edilmektedir. Hükümet, başlıca tehlikenin nereden geldiğinin farkındadır ve bu sınavda kendini büyük bir hararetle savunmaya çalışmaktadır; çünkü yalnızca menfaatlerini korumaya çalışmakla kalmaz, bizatihi kendi varoluşları için dövüşmektedirler.

Saygılarımla,
Leo Tolstoy